

Karin Calissendorff

Martin Fritz

**BERGSLAGSDELEN AV
JÖNS ULFSSON ROOS'
JORDEBOK 1498**

H 36

**JERNKONTORETS
BERGSHISTORISKA
UTSKOTT**

BERGSLAGSDELEN AV JÖNS ULFSSON ROOS

JORDEBOK 1498

Inledning av Martin Fritz

Transkription och nusvensk text

av Karin Calissendorff

Jernkontorets Bergshistoriska utskott

H 36

Forskningskommitté 9018/80, 1985.

I N L E D N I N G

Av det totala adliga godsbeståndet vid medeltidens slut låg endast en mindre del under egen drift, så kallade sätesgårdar. Det stora flertalet av adelns egendomar brukades av landbönder mot avrad (avgift eller ränta). Avraden utgick antingen i pengar eller i naturapersedlar eller i en kombination härav. Bland naturapersedlarna dominerade spannmål och smör men avraden anpassades efter lokala förhållanden så att i skogsbygder ökade inslaget av smör, i Bergslagen av järn och i kustbygderna av fisk.

Avraden, som erlades en gång om året, utgjorde adelns huvudsakliga inkomst. Därmed hade också adelns hemman frälsefrihet, dvs de var (i huvudsak) befriade från skatter och avgifter till kronan.

Motprestationen för frälsefriheten var den adliga rusttjänsten. Omfattningen härav var dock inte proportionell mot godsinnehavet, vilket gynnade den godsrika adeln. Det faktum att ökat godsinnehav inte medförde ökad rusttjänst blev ett starkt incitament till adliga godsförvärv.

Hur stor andel av Sveriges jord, som vid medeltidens slut var ägd av adeln, går inte att precisera. Uppskattningar har angivit att av landets totalt ca 100 000 hemman tillhörde 15 000-16 000 adeln.¹⁾

Omfattningen av vissa adliga godsinnehav går att fastställa tack vare bevarade jordeböcker. En jordebok är en förteckning över jordägarens lantegendomar med i allmänhet angivande av gårdarnas läge, storlek, avkastning och brukarens namn. Sådana jordeböcker lades upp redan under medeltiden av större jordägare, både av kronan, kyrkliga myndigheter (t ex Vadstena kloster, Uppsala domkyrka) eller av privata stormän (t ex Arvid Trolles jordebok 1498).²⁾

I det följande presenteras här utdrag ur en annan jordebok från 1400-talets sista år, nämligen Jöns Ulfssons, daterad 1498. Totalt omfattar jordeboken 66 sidor och finns på Riksarkivet med beteckningen C 36 (tidigare Tidösamlingen). Först nämnes ett trettiotal gårdar i Ervalla socken med avrad i pengar och i natura. Därefter (s 7-8) följer uppbörd - främst i järn - från en mängd ängar i Ervalla, som inte går att närmare lokalisera. På följande sidor uppräknas ett antal torp från bergslagsområdet Noraskog, framför allt de nuvarande socknarna Nora och Grythyttan. Huvuddelen av jordeboken, som inte redovisas här, anger ett stort antal gårdar i främst Östergötland, Småland och Närke. Dessutom nämns gårdar i Värmland, Uppland, Västergötland och Halland. Utan tvivel var Jöns Ulfsson en av landets större jordägare vid denna tid.

Jöns Ulfsson tillhörde släkten Roos till Ervalla och härstammade från en gammal norsk frälse-släkt, som genom giftermål och arv kommit i besittning av ett stort antal gods och gårdar i Sverige, bland annat Ervalla gård, två mil norr om Örebro.³⁾

Måndagen närmast före Kyndelsmässodagen (2 februari) 1498 lät Jöns Ulfsson avskriiva sitt fäderne- och mödernearv utur den gamla jordeboken, som hans fader hade. Så ungefär inleds denna jordebok, och att det är fråga om en avskrift och sammanställningar av äldre handlingar har tidigare påpekats, då det i den nya jordeboken skett sammanblandningar av egendomar och att vissa ägor räknats upp två gånger.⁴⁾

Vissa utdrag ur denna jordebok har tidigare presenterats i lokalhistoriska sammanhang. ⁵⁾ Föreliggande utgåva tar närmast fasta på uppgifterna i jordeboken om den avrad, som utgick i järn från ett stort antal gårdar och ängar. Avradsjärnet anges både som hundraden osmund eller fat (eller delar av fat) och i värde såsom mark, ören och örtugar.

Detta är inte något unikt för just denna jordebok. Man måste emellertid ställa sig frågan om avraden verkligen utgått i de av jordeböckerna angivna persedlarna. Det är ju fullt tänkbart att en ägare låtit sina landbor betala avraden i en annan form än den i jordeboken angivna. För Vadstena kloster har det konstaterats att ett antal landbor, som enligt jordeboken skulle ha betalat sin avrad i spannmål eller smör, i stället erlagt den i pengar. Över huvud taget förefaller det ha varit en tendens under senare delen av medeltiden att avraden alltmer fick formen av pengar. Detta var ju också ett enkelt sätt för det världsliga frälset att snabbt omsätta naturaintäkter i likvida medel. ⁶⁾ Med avseende på föreliggande jordebok kan man emellertid inte dra några slutsatser rörande formen för avraden.

Genom järnets funktion som värdöre under medeltiden fanns emellertid en fast relation till penningssystemet, ett fastställt värde, som reglerade järnets utbytbarhet vid Kronans skatteuppbörd. Penningssystemet var följande: 1 mark = 8 öre = 24 örtugar (1 öre = 3 örtugar) = 192 penningar (1 örtug = 8 penningar). Järn angavs i osmundar, dvs huggna järnstycken av standardiserad vikt och form. På ett hundrade gick 120 osmundar. Ett fat i uppbörd motsvarade 5 hundraden eller 600 osmundar. 12 fat utgjorde en läst. Vid försäljning eller export höll ett (fatat) fat 4 hundraden eller 480 osmundar, vilket åstadkoms genom s k utfatning av ett hundrade av den som hade rätt att fata.

Järnets ställning som värdöre innebar att 1 hundrade (i uppbörd) motsvarade 5 öre, ett fatat fat 20 öre och 12 fatade fat eller 1 läst motsvarade 30 mark. Marknadsvärdet på järn - med lokala variationer - förefaller av de fåtaliga uppgifter som finns att tillgå, ha legat ganska nära det fastställda värdet. ⁷⁾

Vid summering av Jöns Ulfssons jordebok finner man att järnavraden värderad som värdöre angivits till 10 mark, 2 öre och 2 örtugar eller 10 1/3 mark, vilket med ovanstående omräkningsprincip motsvarar 1 984 osmundar. I stycken räknat blir utfallet av en summering 1 läst, 10 fat och 2 hundraden, dvs 13 440 osmundar. Totala avraden uppgick sålunda till 15 424 osmundar eller i uppbördsfat om 600 osmundar per fat till 25 fat, 3 hundraden och 64 osmundar. Av den totala avraden i järn angavs sålunda nästan 90% i stycken, 10% i värde eller som värdören.

Göres omräkning till fatade fat om 480 osmundar uppgick den totala avraden till 32 fat och 64 osmundar eller 2 2/3 läst.

Hur mycket är då 2 2/3 läst? Som en jämförelse kan nämnas en beräkning av Märta Eriksson avseende år 1562, dvs drygt 60 år senare, där den svenska adelns totala uppbörd av järnräntor utgjorde drygt 61 läster. Av de största räntetagarna var det endast sex, som kom över 2 2/3 läst ⁸⁾ På elfte plats kom för övrigt Sten Eriksson Leijonhuvad, gift med Jöns Ulfssons dotterdotter, med 1 1/2 läst. Mot denna bakgrund framstår Jöns Ulfssons järnavrad som mycket betydande. Som en annan jämförelse kan nämnas att Stockholms export till Lübeck av osmundjärn under åren 1492-1495 uppgick till ca 500 läster per år. ⁹⁾

Om man nu lämnar det medeltida omständliga räkneshystemet och försöker uppskatta omfattningen av järnuppbörden på Jöns Ulfssons egendomar i nutida viktsystem, blir ett naturligt omräkningstal vikten på ett exportfat om 480 osmundar på Stockholms våg, nämligen 136 kilo. Därmed skulle den årliga totala avraden om den uttogs i vikt och inte i pengar ha uppgått till nästan 4 1/2 ton (4 370 kilo). I det sena 1400-talets Sverige får detta anses vara en betydande tillgång.

Jordebokens detaljerade redovsning av den omfattande järnavraden ger sålunda ytterligare ett bidrag till kunskapen om järnets ställning och funktion i den senmedeltida samhällsekonomin.

NOTER

1. Om dessa förhållanden se Nilsson, S.A., Krona och frälse i Sverige 1523 -1584 (1947), s. 188 ff.
2. För kyrkan t ex Norborg, L.-A., Storföretaget Vadstena kloster (1958), Dahlbäck, G., Uppsala domkyrkas godsinnehav (1977). Arvid Trolles jordebok 1498 är utgiven med kommentarer av Kungl. Samfundet för utg. av handskrifter rör. Skandinaviens historia (1938).
3. Om Jöns Ulfssons släktförhållanden se Johansson, J., Om Noraskog III (1887), s. 449 f, Styffe, C.G., Skandinavien under unionstiden (1911), s. 315, Arkling, F., Om frälset i Grythytte socken i äldre tid (Grythyttan i ord och bild. Skriftserie utg. av Grythytte kommun och hembygdsförening, häfte 11, 1961), Dahlbäck, s. 154, 170.
4. Arkling, s. 35. Att i denna jordebok även ingår hustrun Ingeborg Lardotters (Tott) gods har påpekats av Dahlbäck, s. 170.
5. Johansson, s. 450 ff och Arkling, s. 34 ff.
6. Sjögren, P., Släkten Trolles historia intill år 1505 (1944), s. 150, Norborg, s. 209 ff.
7. T ex Hammarström, I., Finansförvaltning och varuhandel 1504-1540 (1956), s. 150 f, 381 ff.
8. Eriksson, M., Järnräntor under 1500-talet (1940), s. 35 f. Även Eriksson har gjort en del iakttagelser rörande föreliggande jordebok, s. 137 f.
9. Hammarström, s. 139.

Anno domini mcdxcviii

Manedhaghen näss fför kyndhermessö
 dagh tha laath iak iöns vlffson
 reddere adh scriffua mith ffädherne
 ok mödherne uthu then gambla ior
 dhe bok som myn fadher haffdhe
 gudh hans siäl nadhe j ärwala sokn

Ervalla sn,
 Örebro län

fförsth norre gordhen j bergh xii
 öre päningha iii spen korn i ŷ span
 rogh i ŷ hasthokorn xv marker
 smör j gammalth far fiardung mynne
 jj öre nötha iärn j anlass höö

Berg, by,
 Ervalla sn
 $\text{ŷ} = 1/2$

Jtem södhre gordher j bergh xii öre
 päningha iii spon korn i ŷ rogh
 i ŷ span hästhakorn xv marker
 smör j gamalth ffaar j fiärdungh
 mynne ii öre nötha iärn ok j
 anlass höö

Jtem j puketorp j mark päningha jj
 spen korn j span rogh j span häs
 takorn ŷ pundh smör j lamb
 iii ortgher nothe iärn j anlass höö

Puketorp, by,
 Ervalla sn.

Anno domini 1498

Måndagen närmast före kyndelsmässodagen då lät jag, Jöns Ulfsson riddare, avskriiva mitt fäderne(arv) och möderne(arv) utur den gamla jordebok som min fader hade, Gud vare hans själ nådig. I Ervalla socken:

Först norra gården i Berg: 12 öre penningar, 3 spann korn, 1 1/2 spann råg, 1 1/2 /spann/ hästkorn,³⁾ 15 marker smör, 3/4 gammalt får, 2 öre nötajärn¹⁾, 1 andlass hö²⁾.

Vidare södra gården i Berg: 12 öre penningar, 3 spann korn, 1 1/2 /spann/ råg, 1 1/2 spann hästkorn,³⁾ 15 marker smör, 3/4 gammalt får, 2 öre nötajärn och 1 andlass hö.

Vidare i Puketorp: 1 mark penningar, 2 spann korn, 1 spann råg, 1 spann hästkorn, 1/2 pund smör, 1 lamm, 4 örtugar nötajärn, 1 andlass hö.

---

1) Ordet nötajärn, som är okänt utanför C 36 men här förekommer flerstädes, uppfattas av Märta Eriksson (Järnräntor under 1500-talet, s 138) med goda skäl som namn på en boskapskatt, snarast boskapsfodringen.

2) Ordet an(d)lass finns ej i Svenska akademiens ordbok. Säkerligen avses sommarlass. Om sommarlass i jämförelse med vinterlass (det senare ordet finns i handskriften) se Sam Owen Janssons Måttordbok. Den boken, med uppgifter om mark, spann etc, är bra att ha till hands vid läsning av gamla räkenskaper som dessa.

3) Hästkorn = havre

Jtem nordhersthe gordhen j löth xiiii
 öre päningha j span rogh jj spen
 korn j span haffra j pudh smör
 j laamb iiii ortugher nöthe iärn j
 anlass höö

Löt, by,
 Ervalla sn

Jtem aff mällerstha gordhen j lööt

s. 2 xiiii öre päningha j span rogh jj
 spen korn j span haffra j pundh
 smör j lamb iiii ortugher nötheiärn
 j anlass höö

Jtem j södherstha gordhen j löth
 xiiii öre päningha j span rog ii spen
 korn j span haffra j pudh
 smör j lamb iiii ortugher nöthe iärn
 j anlass höö

Jtem aff badhe gordhanar j tin-
 golstorp xix öre päningha jj
 spen rogh iiii spen korn ii spen
 hestha korn j pundh smör viii ortugher
 nötha iärn j vinterlaass höö j
 gamalth faar

Tingstorp, by,
 Ervalla sn

Jtem aff badhe gordhana j lythe-
 bäh xviii öre päningha jj spen
 rogh ok iiii spen korn jj spen
 hesthakorn j pundh smör j gamalt
 faar viii ortugher nötha iärn j vin-
 therlass höö

Lyttebäck, gd,
 Ervalla sn

Vidare nordligaste gården i Löt: 14
öre penningar, 1 spann råg, 2 spann
korn, 1 spann havre, 1/2 pund smör
1 lamm, 4 örtugar nötajärn,
1 andlass hö.

Vidare av mellersta gården i Löt:

14 öre penningar, 1 spann råg, 2
spann korn, 1 spann havre, 1/2 pund
smör, 1 lamm, 4 örtugar nötajärn,
1 andlass hö.

Vidare i sydligaste gården i Löt:

14 öre penningar, 1 spann råg, 2 spann
korn, 1 spann havre, 1/2 pund
smör, 1 lamm, 4 örtugar nötajärn,
1 andlass hö.

Vidare av båda gårdarna i Tings-

torp: 19 öre penningar, 2
spann råg, 4 spann korn, 2 spann
hästkorn, 1 pund smör, 8 örtugar
nötajärn, 1 vinterlass hö,
1 gammalt får.

Vidare av båda gårdarna i Lytte-

bäck: 19 öre penningar, 2 spann
råg och 4 spann korn, 2 spann
hästkorn, 1 pund smör, 1 gammalt
får, 8 örtugar nötajärn, 1 vin-
terlass hö.

Jtem aff likvisstorp ʃ mark päningha
ʃ span rogh j span korn ʃ span
hästha korn v marker smör jj ortugher
nötha iärn j lamb ok j anlass
höö hwarth annath ar

Lickstorp, gd,
Ervalla sn

Jtem aff hwassa xv öre päningha

Vassa, gårdar
Ervalla sn

s. 3 j span rog jj spen korn j span
hästha korn ʃ pundh smör iiii
ortugher nöthe iärn j anlass höö

Jtem aff trängheröff ʃ mark pä-
ningha ʃ span rogh j span korn
ʃ span hesthakorn ʃ pundh smör
ʃ faar iiii ortugher nöthe iärn j
anlaass höö

"Trängeröv"?
förr gård,
Ervalla sn

Jtem aff bredhedall v öre päningha
j span rogh ii spen hästha
korn ʃ pundh smör iiii ortugher
nötha iärn j lamb j anlass höö

Bredal, gårdar,
Ervalla sn

Jtem aff västra gordhen j glymyre
xiii öre päningha j span rog
ii spen korn j span haffrahäs
tha korn ʃ pundh smör iiii ortugher
nötha iärn j lamb j anlass hö

Glömyra, gård,
Ervalla sn

Jtem östra gordhen j glymyre xiiii
öre päninga j span rogh ii spen
korn j span hästha korn ʃ
pundh smör iiii ortugher nötha iärn

Vidare av Lickstorp: 1/2 mark penningar,
1/2 spann råg, 1 spann korn, 1/2 spann
hästkorn, 5 marker smör, 2 örtugar
nötajärn, 1 lamm och ett andlass
hö vartannat år.

Vidare av Vassa: 15 öre penningar,
1 spann råg, 2 spann korn, 1 spann
hästkorn, 1/2 pund smör, 4
örtugar nötajärn, 1 andlass hö.

Vidare av "Trängeröv"
1/2 mark penningar, 1/2 spann råg,
1 spann korn, 1/2 spann hästkorn,
1/2 pund smör, 1/2 får, 4 örtugar
nötajärn, 1 andlass hö.

Vidare av Bredal: 5 öre penningar,
1 spann råg, 2 spann hästkorn,
1/2 pund smör, 4 örtugar
nötajärn, 1 lamm, 1 andlass hö.

Vidare av västra gården i Glömyra:
14 öre penningar, 1 spann råg,
2 spann korn, 1 spann havre (häst-
korn), 1/2 pund smör, 4 örtugar
nötajärn, 1 lamm, 1 andlass hö.

Vidare östra gården i Glömyra:
14 öre penningar, 1 spann råg,
2 spann korn, 1 spann hästkorn,
1/2 pund smör, 4 örtugar nötajärn,

j lamb j anlass höö

Jtem j then tredhi gardh j glymyre
 en fiärdhe parth gaar aff j^c
hundh iärn (osäker läsning)

j^c = 100¹)

s. 4 Jtem aff börkebakka j mark päningha
 ii spen korn j span rogh j spa(n)
 haffra hästhakorn j pundh smö(r)
 j faar iiii ortugher nötha iärn j
 anlass höö

Björkbacken, by,
 Ervalla sn

Jtem j halagrvuo vij öre päningha
 ii spen korn j span rog j span
 hestha korn j pundh smör
 j ffaar iiii ortugher nötha iärn
 j anlass höö

Halvgruvan, gd,
 Ervalla sn

Jtem aff affdala j mark päningha
 j span rogh j span korn j span
 hestha korn fiärdungh aff eth faar
 ii ortugher notha iärn v marker smör
 j anlass höö

Avdala, by,
 Ervalla sn

Jtem norre gordhen paa rasthen
iiii öre päningha j span rogh
 ii spän korn j span hesthakorn
 j pundh smör j far iiii ortugher
 nötha iärn j anlass höö

Rasten, numera
 Storrasten och
 Österrasten,
 gårdar, Ervalla

1 lamm, 1 andlass hö

Vidare i den tredje gården i Glömyra:

en fjärdedel avkastar ett hundrade = 120 järn.¹⁾

Vidare, av Björkbacken: 1 mark penningar,

2 spann korn, 1 spann råg, 1 spann

havre (hästkorn), 1/2 pund smör,

1/2 får, 4 örtugar nötajärn,

1 andlass hö.

Vidare, i Halvgruvan: 7 öre penningar,

2 spann korn, 1 spann råg, 1 spann

hästkorn, 1/2 pund smör,

1/2 får, 4 örtugar nötajärn,

1 andlass hö.

Vidare, av Avdala: 1/2 mark penningar,

1/2 spann råg, 1 spann korn, 1/2 spann

hästkorn, ett fjärdedels får,

2 örtugar nötajärn, 5 marker smör,

1/2 andlass hö.

Vidare, norra gården på Rasten

4 öre penningar, 1 spann råg,

2 spann korn, 1 spann hästkorn,

1/2 pund smör, 1/2 får, 4 örtugar

nötajärn, 1 andlass hö.

---

1) Fornsvenskans uttryck för hundra avsåg vid stycketalsräkning ett storhundra(de), dvs etthundratjugo.

Jtem aff then gordh ther lyggher po
 bakken x öre päningha j span
 rog jj spen korn j span hesta
 korn j pundh smör iiii ortugher
 notha iärn j anlass höö

Backen, gård,
 Ervalla sn

Jtem aff myllarsthe gordhen ix ör(e)
 j span rogh ii spen korn j span
 hesta korn j pundh smör iiii
 ortugher nötha iärn j anlass höö

Jtem aff östra gordhen j mark pä
 ningha j span rogh ii spen korn

s. 5 j span hesta korn iiii ortugher nö-
 tha iärn j pundh smör j anlass höö
 j lamb

Jtem aff lykkio ix öre päningha
 j span rogh jj spen korn j span
 hestakorn j pundh smör j lamb
 iiii nötha iärn j anlass höö

Lycke, by,
 Ervalla sn

Jtem aff myre x öre j span rogh
 jj spen korn j span hesta korn
 j pundh smör iiii ortugher nötha iärn
 j lamb j anlass höö

Myre, by,
 Ervalla sn

Jtem j gordh j ärwala by ii
 mark päningha jj spen rogh iiii spen
 korn ii spen hesta korn j pundh
 smör j gamalth faar viii ortugher
 nötha iärn j vinterlaass höö

Ervalla by,
 Ervalla sn

Vidare, av den gård som ligger på
Backen: 10 öre penningar, 1 spann
råg, 2 spann korn, 1 spann häst-
korn, 1/2 pund smör, 4 örtugar
nötajärn, 1 andlass hö.

Vidare, av mellersta gården 9 öre,
1 spann råg, 2 spann korn, 1 spann
hästkorn, 1/2 pund smör,
4 örtugar nötajärn, 1 andlass hö.

Vidare, av östra gården (=Österrasten):
1 mark penningar, 1 spann råg, 2 spann korn,
1 spann hästkorn, 4 örtugar nötajärn,
1/2 pund smör, 1 andlass hö,
1 lamm.

Vidare, av Lycke: 9 öre penningar,
1 spann råg, 2 spann korn, 1 spann
hästkorn, 1/2 pund smör, 1 lamm,
4 (örtugar) nötajärn, 1 andlass hö.

Vidare, av Myre: 10 öre, 1 spann råg,
2 spann korn, 1 spann hästkorn,
1/2 pund smör, 4 örtugar nötajärn,
1 lamm, 1 andlass hö.

Vidare, en gård i Ervalla by:
2 mark penningar, 2 spann råg, 4 spann
korn, 2 spann hästkorn, 1 pund
smör, 1 gammalt får, 8 örtugar
nötajärn, 1 vinterlass hö.

Jtem aff then andre gordhen j
ärwala byn jj mark päningha
jj spen rogh iiii spen korn ii
spen hestha korn j pundh smör
j gamalth faär viii ortugher nöta
iärn j vinterlaass höö

Jtem aff färmans gerdhe / mark
/ span rog j span korn / span hes
ta korn v marker smör j lamb
ok j anlass höö hwarth an(na)th aar
jj ortugher nötha iärn

"Färmansgårde",
förr gård, trol.
i Ervalla by,
Ervalla sn

(s. 6 blank)

Vidare, av den andra gården i
Ervalla by: 2 mark penningar,
2 spann råg, 4 spann korn,
2 spann hästkorn, 1 pund smör,
1 gammalt får, 8 örtugar
nötajärn, 1 vinterlass hö.

Vidare, av "Färmansegärde": 1/2 mark,
1/2 spann råg, 1 spann korn, 1/2 spann
hästkorn, 5 marker smör, 1 lamm
och ett andlass hö vartannat år,
2 örtugar nötajärn.

Thetta är upbördhen aff ängialegha

j ärwala sokn

<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff ringzänghena	"Ringsängen"
<u>Jtem</u> j mark osmundh aff danzänghena	"Dansängen"
<u>Jtem</u> iiii ortuger pänningha aff twäranghena	"Tvärängen"
<u>Jtem</u> vi öre osmundh aff ladasäthrenar	"Ladsäteren"
<u>Jtem</u> j fath aff flathabäcken	"Flatbäcken"
<u>Jtem</u> vi öre ossmundh aff lislabirkin	"Lillbirket"
<u>Jtem</u> iii ^j ^c aff grykkilin iärn	"Grytkilen?"
<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff porshuenim	"Porsvenen?"
<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff medellöpin	"Medellöpen"
<u>Jtem</u> vii ^c iärn aff stora birkene	"Storbirket"
<u>Jtem</u> j fath iärn aff skipholmen	"Skeppholmen"
<u>Jtem</u> j fath iärn aff byänghena	"Byängen"
<u>Jtem</u> ii ^c iärn aff lyslaffalängene	"Lilla Fall(s)ängen"
<u>Jtem</u> j fath iärn aff räffgrawanar	"Rävgravarna"
<u>Jtem</u> j ^c iärn aff hästh haghan	"Hästhagen"
<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff kyrkhegerdheth	"Kyrkgärdet"
<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff ffraslöthen	"Fraslöten"
<u>Jtem</u> vii öre osmundh aff mölnaretegen	"Mjölartegen"
<u>Jtem</u> ii ^c aff räffhällin iärn	"Rävhällen"
<u>Jtem</u> vii ^c aff storaffalzänghen	"Stora Fallsängen"
<u>Jtem</u> j mark aff walgarzmossen	"Vålgårdsmossen"
<u>Jtem</u> ii öre aff löffholmin	"Lövholmen"
<u>Jtem</u> iii ^c iärn aff ffatheburzthegana	"Fatburstegarna"

Detta är uppbörden av arrendet
för ängar i Ervalla socken. 1)

3 hundraden = 360 järn av Ringsängen
1 mark osmund av Dansängen
4 örtugar penningar av Tvärängen
6 öre osmund av Ladusätrarna
1 fat av Flatbäcken
6 öre osmund av Lillbirket
3 1/2 hundrade = 420 järn av Grytkilen (?)
3 hundraden = 360 järn av Porsvenen (?)
3 hundraden = 360 järn av Medellöpen
7 hundraden = 840 järn av Storbirket
1 fat järn av Skeppholmen
1/2 fat järn av Byängen
2 hundraden = 240 järn av Lilla Fall(s)ängen
1/2 fat järn av Rävgravarna
1 hundrade = 120 järn av Hästhagen
3 hundraden = 360 järn av Kyrkgärdet
3 hundraden = 360 järn av Fraslöten
7 öre osmund av Mjölnaretegen
2 hundraden = 240 järn av Rävällen 2)
7 hundraden = 840 järn av Stora Fallsängen
1/2 mark av Vålgårdsmossen
2 öre av Lövholmen
3 hundraden = 360 järn av Fatburstegarna 3)

-
- 1) Flertalet ängar har ej återfunnits i Ortnamnsarkivets i Uppsala eller Lantmäteriverkets i Gävle samlingar för Ervalla.
- 2) Jämför Rävällen, berghäll, Avdala, Ervalla sn.
- 3) I handskriften står aff åffatheburzthegana (dittografi).

	Jtem <u>iii</u> ^c iärn aff bidhelen	
	Jtem <u>ix</u> öre <u>osmundh</u> affhökamyr <u>ena</u>	"Hökmyren"
	Jtem <u>iii</u> öre aff tingolstorpa aker	"Tingstorpsåkern"
	Jtem <u>j</u> arro <u>j</u> axobergxsokn v alna <u>landh</u> iordh <u>jj</u> alna <u>j</u> vesterthes <u>j</u> ändha raan ok <u>iii</u> alna <u>landh</u> iordh <u>j</u> myllistha aakren <u>thenna</u> v alna iördh ränta xv ppening <u>ha</u>	Arrud, by, Axbergs sn
	Jtem <u>j</u> norre <u>dyltha</u> ok eth <u>ortugh</u> landh iordh	
	Jtem <u>j</u> <u>ortugh</u> landh iordh <u>j</u> norre dyltha staar mik til före <u>jj</u> fat iärn <u>thet</u> <u>renther</u> <u>j</u> ^c iärn vm arith (?)	
s. 9	Jtem <u>thenne</u> här torp liggia <u>j</u> nore sokn fförsth	Nora, se not 1
	Jtem <u>varnes</u> som öbrandz söner sythia uppa	Varnäs, lht, Grythyttans sn
	Jtem <u>krakauik</u> ränthadhe <u>iii</u> ^c iärn en stundh biörnstorp ffethe biörstorp hoghabor	Kråkviken, Grythyttan "Björnstorp", förr torp, Grythyttans sn Fetebergstorp, Grythyttans sn Högborn, Grythyttans sn
	Jtem <u>tesse</u> torp liggia nordhan vidh ändhen a en siö som hether <u>hal-</u> uardz nora	sjön Halvars- noren

3 hundraden = 360 järn av "Bidelen?"

9 öre osmund av Hökmyren

3 öre av Tingstorpså kern

I Arrud i Axbergs socken: 5 alnar land-
jord, 2 alnar i västligaste ¹⁾ (åkern)
vid ändrämärket och 3 alnar landjord
i mellersta å kern. Dessa 5 alnar
jord räntar 15 penningar.

I norra Dylta även ett
örtugland jord.

1 örtugland jord i norra
Dylta står till mitt förfogande för 2 fat järn.
Det räntar 1/2 hundrade = 60 järn om året.

Dessa torp ligger i Nora socken ²⁾.

Först:

Varnäs, där Öbrands söner
sitter. (Vidare:)

Kråkviken räntade 3 hundraden = 360 järn
en tid.

Björnstorp

Fetebergstorp

Högborn

Dessa torp ligger vid nordändan
av en sjö som heter Halvarsnoren.

-
- 1) vesterthes säkert felskrivning för vestersthe.
  - 2) Nora socken omfattade vid denna tid hela det område som senare blev Nora och Hjulsjö bergslag samt Grythyttans och Hällefors bergslag.

Jtem aff vllanäs j samma sokn
gar aff hwarth ar en tunna sik
heller ok eth ffath iärn

Ullnäs,
Grythyttan

Jtem aff grengis bodha j samma sokn
är ther jj torph gar aff xiiii bun
ka naffuer häller iiii^{j^c} iärn

Grängesboda,
förr beb.,
Hjulsjö sn
(=Grängshytte-
bo?)

Jtem j samma sokn en äng som
hether midil äng haffuer hona
en man uppa väsgotha hittha
gaar aff en gangh häskoo vm
arith

Medeläng
Västgöthyttan,
by, Nora

Jtem j samma sokn j hiwlsäthe
j ortugh landh iordh j norre gordhen
som gar aff en bunke näffuer
hwarth aar

"Hjulsäter",
(=Hjulsjö?)

Jtem j samma sokn liggher j laxa
fiske gik ther aff ffordhum x gangh
häskoo

s. 10 Jtem thetta ära the aghadela som
vndher grängis bodha liggia
fförsth raa merket som liggher
sundhen til aana midhy aana
j grengis aa vidh en sthen

= Rastälven

Jtem räamäkith öster uth liggia
mith j vasla siön Jtem ramärke

Vasslasjön,
Hjulsjö

Av Ullnäs i samma socken
går varje år en tunna sik
eller också ett fat järn.

I Grängesboda i samma socken
ligger två torp som avkastar
14 bunkar näver eller 3 1/2 hundra = 420 järn.

I samma socken ligger en äng som
heter Medeläng. Den ägs av
en man på Västgöthyttan.
Avkastar en omgång hästskor om året.

I samma socken i "Hjulsäter"
1 örtugland jord i norra gården
som avkastar en bunke näver
vart år.

I samma socken ligger
ett laxfiske som fordom
avkastade 10 omgångar hästskor.

Dessa är de gränser som
hör till Grängesboda:
först rämärket som ligger
söderut till mitten av ån,
i Grängesån vid en sten.

Rämärket österut ligger
mitt i Vasslasjön. Nästa rämärke

är en skilmaal mellan lindisby
ok grengis bodha en bækker ok
han löper j gaaza tiärnan ok sy
dhen j vasla dammen ther lyggher
j sten mith j bækken then är raa-
märket

Lindesby,
Järnboås

Gåstjärnen,
sjö, Järnboås
"Vassladammen"
(=Ångsjöagen,
sjö, Järnboås
?)

Jtem är j ramärke nor j skilias
näss j grengia siö liggianthe ok
tädhen räth j skylia bæk

"Skiliasnäs",
förr näs, Hjulsjö
Grängen St. o L.,
Hjulsjö

"Skylia bäck",
förr bäck

Jtem j raa märke hether mydilla
bergh ok liggher thet samma bergith
millan grengis bodha h ok ghw-
lzsida ok tädhen ok j calla-
klinth ok är j ramärke

"Mydilla berg"
förr berg,
Hjulsjö

? jfr Hjulsjö

Kalklinten,
berg, Hjulsjö

Jtem j myshätthosiö liggher j holm
som hether myshettho holm ther
är ok j ramärke liggianthe ok
mellan samma byiana

Meshatten, sjö
Hjulsjö och
Järnboås

Jtem thenna skogha liggia j nora
sokn som hether malmalagh
skoo han hördhe herre wlf ioansson
til vestan älffuena ffra bodha
ffors ok södher j gröna hwass

Malmlången,
se not 1.

bodha ffors
se not 3
"Gröna vassen",
ej lokaliserad

är ett skiljemärke mellan Lindesby och Grängesboda, en bäck som rinner ut i Gåstjärnen och sedan i "Vassladammen". Det ligger en sten mitt i bäcken, den är rånmärket.

Vidare är ett rånmarke norrut i "Skiliasnäs" som ligger i sjön Grängen, och därifrån rätt i "Skiliabäck".

Vidare ett rånmarke som heter "Mydilla-berg", och det berget ligger mellan Grängesboda och (Hjulsjö?), och därifrån och till Kal-klinten, och där är också ett rånmarke.

Vidare, i sjön Meshatten ligger en holme som heter Meshatteholm. Där ligger också ett rånmarke, och mellan samma byar.

Dessa skogar ligger i Nora socken:

En heter Malmlångskogen. 1)

Den tillhörde herr Ulf Johansson 2)

väster om älven från "Bodafors" 3)

och söder i "Gröna vassen".

-
- 1) Malmlången var enligt en 1600-talskarta en utvidgning av Svartälven, den som nu är Karlsdals-sjön.
  - 2) Farfars far till jordebokens ägare Jöns Ulfsson.
  - 3) För "bodha ffors" föreslår J Johansson i Noraskog Malbergsforsen eller den som kallades Västgöte-fors.

sen ok sydhen vester j trösillesiöö
 som andra mans dela ligghia
 langh Jtem halffuan malmalangha
 siön ffra bodha fors ok ii göö
 nawassan

Jtem liggher j mans dell offwantil

s. 11 in moth älffwas torp skoa

Jtem fallandhe j mammolongha ligger

Jtem then skoghen som löpir fragrals-
 mosen ok j grönahwassen som hetther
 malmolangha skogha ok sydhen then
 skoghen som löpir vester moth
 halbasthanora ok löpir j nör som
 haktorn ioansson til hördhe

"Gralsmossen"

Jtem j laxaffiske then mydelsthe
 strömen ther gaffs aff ii^c iärn ok
 haffde thet samma fyscari tidheman
 thet fiscari liggher uppa östre landith

Jtem j ydha fiscari nadhan fför boda
 forss strömen som man plägher läg-
 gia laxa näth nidher

och sedan väster i "Trösillesjön"¹⁾
 som andra mansdelar²⁾ ligger längs;
 vidare halva Malmlångssjön
 från "Bodafors" och i
 "Gröna vassen".

Vidare ligger en mansdel ovan till
 in mot Älvetorpskogarna³⁾.

Vidare, ner mot Malmlången ligger
 (vidare) den skogen som går från
 "Gralsmossen" och till "Gröna vassen"
 som heter Malmlångsskogen, och
 sedan den skogen som går västerut
 mot Halvarsnoren och går norrut,
 som tillhörde Havtor Jonsson.⁴⁾

Vidare ett laxfiske /i/ den mellersta
 strömmen. Det avkastade 2 hundraden = 240 järn.
 Detta fiske innehades av Tideman,
 och det ligger vid östra stranden.

Ett idfiske nedanför "Bodafors"-
 strömmen, där man brukar lägga ner laxnät.

-
- 1) "Trösille sjö" ev utvidgning av Trösälven (Grythyttan - Karlskoga).
  - 2) Mansdel = manslott, del som tillkommer var särskild delägare, var särskild del av något samägt.
  - 3) Älvestorp, gård i Grythyttan.
  - 4) Havtor Jonsson var farfars farfars far till jordebokens ägare Jöns Ulfsson.

Jtem j äng som hether mädilsängh
thet haffuer en man a vesgötha-
hittor giffuer aff en gong häscho

Jtem j geulsätrym ii ortugh landh
iördh j synnerstha gordhen ther
gaar aff iiii bunka näffuer ok j
pundh gäddor fför fiscari

"Geulsätrym"
(Hjulsäter =
Hjulsjö?)

Jtem är thet veterlegith adh ther är
ramärke som här epter staar mellan
hiwlsöö ok gregis bodha som
liggher östher uth ffran grengis bo-
dha vidh myshattha siö ok skiw-
ther ther vi ¹⁾ bolsthadha j thet ramärket

s. 12 tridhy oskaludha thet fiärdhe ös-
kowik v aff lindis byn ok grengis
bodha ok torppith ligger ther innan ²⁾
ramärkith

Uskaboda?, by,
Lindes sn
Öskevik, by över
sockengränsen
Nora - Linde

Jtem j annath ramärke som lig-
gher mellan lindhisby ok grengis
bodha vidh vaslasiön liggher sö
dher ffra grengis bodha thet är
pädher olafson j lindhis by ok gud-
mundh j samma by ok erik olsson j
samma by erik j hiwlsöö ok hakon
j hiwlsöö pädher j hiwlsöö thet
är thöm veterlegith

1) vi är osäkert läst. Kan vara w.

2) Ser i handskriften ut som innaz

En äng som heter Medel(s)äng
innehas av en man på Västgöthyttan
och avkastar en omgång hästskor.

I (Hjulsjö?) 2 örtugland
jord i södra gården.
De avkastar 4 bunkar näver och 1/2
pund gäddor för fiske.

Det är veterligt att följande
råmärken /finns/ mellan Hjulsjö
och Grängesboda: /Först ett/ som
ligger östrut från Grängesboda
vid sjön Meshatten, och 6 byars
marker skjuter ut i det råmärket.

det tredje Uskaboda (?)
det fjärde Öskevik
det femte: ¹⁾ från Lindesby och
Grängesboda och torpet som ligger före det råmärket.

Ett annat råmärke
mellan Lindesby och Grängesboda
vid Vasslasjön ligger
söder om Grängesboda.

Det är veterligt för
Peder Olofsson i Lindesby,
Erik Olsson och Gudmund i samma by,
Erik i Hjulsjö, Håkan i Hjulsjö
och Peder i Hjulsjö.

---

1) Osäkert om v i löpande text kan översättas med
"det femte". Textavsnittet förvirrande även där-
för att det andra råmärket inte är med.

	J <u>tem</u> päd <u>her</u> baggasson bygdhe up grykkis aassa a löns erikssons vegna han fik hanom ther til miöl ok malth ok är thet monghom dandhemannom veterlegith som santh vilia säyia adh saa äär	Greksåsar, by, Nora sn
s. 13	J <u>tem</u> thetta goss ligg <u>her</u> j fälinsbro sokn j akerboo härindh	Fellingsbro sn, Åkerbo härad ¹⁾
	J <u>tem</u> hökistha j fath iärn	Hökasta, by, Fellingsbro sn
	J <u>tem</u> aff stenstha j fath iärn	Stensta, gård, Fellingsbro sn
	J <u>tem</u> aff norby j fath iärn	Norrby, gårdar, Fellingsbro sn
	J <u>tem</u> j del j en gordh j balstha som rän <u>ther</u> viii ort <u>ug</u> her pän <u>ing</u> ha	Balsta, by Fellingsbro sn
	J <u>tem</u> thenne goss lygg <u>her</u> j mydaaker sokn	Medåker, sn, Åkerbo härad
	J <u>tem</u> j gordh j ösbärgha rän <u>ter</u> vi ^c iärn	Örebro län Ödesberga, by, Medåkers sn
	J <u>tem</u> en lythen gordh j samma by rän- ther vii ort <u>ug</u> her pän <u>ing</u> ha	
	J <u>tem</u> en äng <u>h</u> ther uppa satranar rän- ther j mark pän <u>ing</u> ha	"Sättrarna"?
	en gordh j arbogha rän <u>ther</u> ii mark	
	J <u>tem</u> holma j biörskogh sokn xii öre	Holma, by, Björskogs sn
	J <u>tem</u> j äng <u>h</u> ther harth hooss j mark	

1) Fellingsbro, Näsby och Ervalla socknar utbröts senare ur Åkerbo härad och bildade Fellingsbro härad.

Peder Baggasson byggde upp
 Greksåsar på Jöns Erikssons¹⁾
 vägnar. Han skaffade honom till detta mjöl
 och malt, och det är veterligt för
 många sanningsenliga män som
 vill intyga att så är.

Dessa gods ligger i Fellingsbro socken
 i Åkerbo härad:

Hökasta ett fat järn

Av Stensta 1 fat järn

Av Norrby 1 fat järn

En del i en gård i Balsta som
 räntar 8 örtugar penningar.

Dessa gods ligger i Medåkers socken:

en gård i Ödesberga,
 räntar 6 hundraden = 720 järn,
 en liten gård i samma by,
 räntar 7 örtugar penningar,
 en äng där uppå "Sätrarna",
 räntar 1 mark penningar.

En gård i Arboga räntar 2 mark,
 Holma i Björskogs socken 12 öre,
 en äng därintill 1 mark.

---

1) Den från Engelbrektstiden kände fogden Jösse Eriksson. Han är subjekt i nästa mening, den person som skaffade Peder Baggasson förnödenheter.

lundqv ospaludga tþ firdæ of
kvik v aff lundis byn of fings
bodga of topping ligg tþ was
samsetta

It þ annatq samsette dom lig
fþ molla lundis byn of fings
bodga undq vafasidn liggfþ
dæ affa fings bodga tþ æ
pædte olaff i lundis byn of fings
lundq i sama byn of eife olff i
sama byn eife i kvitæd of gæta
i kvitæd pædte i kvitæd æ tþ
æ tædy netlogitq

It pædte baggaff bygdte up
grylkeis aassa æ ræus eifeffone
vegna gæ fþ gænd tþ tilmid
of mæltq of æ tæz mæggom
dæudgermæne netlogitq dom
fæntq vilia pæya ædæ fæa dæz

It tþ gaff liggte i fælmstæ soteu
i æfædæo hæridq

It gæbifga i fætg idn

It aff fæustga i fætg idn

It aff norby i fætg idn

It i dæ i en gærdq i bælfæga dom
ræntte viii ortz fæingga

It tæc gaff liggte i mydæak soteu

It i gærdq i ospælgga ræntte vi
idn

It en luttæ gærdq i sama by ræntte
tþ vii ortz fæingga

It en ængg tþ mæ fæmæ ræntte
tþ i mæ fæingga

en gærdq i ærbogga ræntte ii mæ

It gælna i biddstogq soteu æ dæ

It i ængg tþ hætg gooff i mæ

Texten s. 12 och 13 i Riksarkivets handskrift C 36. Något förminskad skala.

Foto Riksarkivet

(---)

s. 18 J fellänsbro sokn

Jtem & gard j stensta iii^c järn

Jtem en gard heter norby renther j fath
jiärn

J Midaker sokn

Jtem en gard j en by heter ösbergha

Jtem en halff gard j samme by renter iii öre

(---)

s. 19 Noreskoghe bergh

Jtem en gard heter wllenäss renther
j fath järn

Jtem en gard heter grenggistorp rentther
iiii^c järn

Grängstorp,
gård, Hjulsjö

C 36

(---)

I Fellingsbro socken

1/2 gård i Stensta 3 hundraden = 360 järn.

En gård som heter Norrby räntar ett fat
järn

I Medåkers socken

En gård i en by som heter Ödesberga

En halv gård i samma by som avkastar 3 öre.

(---)

Noraskoga berg

En gård som heter Ullnäs avkastar

1 fat järn.

En gård som heter Grängstorp

avkastar 4 hundraden = 480 järn.

Förteckning över utgivna rapporter från Jernkontorets Bergshistoriska utskott, serie H. Rapporterna kan köpas genom Jernkontoret, Box 1721, 111 87 STOCKHOLM tel. 08/22 46 20.

Serie H ISSN 0280-137X

		<u>Pris:</u>
1	Björkenstam, Nils: Osmundtillverkning ur tackjärn. 1971.	20
2	Om osmund. Tholander, Erik: Osmundgruppen, en presentation. Calissendorff, Karin: Om ordet osmund, Fritz, Martin: Den äldre svenska järnexporten. Pipping, Gunnar: Om vikt och mått i osmundsammanhang. Modin, Helfrid & Sten: Metallografiska undersökningar av äldre järnföremål i syfte att bestämma osmundjärnets struktur. Summaries in English. 1971.	20
3	Hagfeldt, Hans: Metod att bestämma förhistoriska slaggers sammansättning och smältpunkt. 1971.	20
4	Björkenstam, Nils: Tholander, Erik: Diskussion rörande osmundtillverkning. 1972.	20
5	Rydberg, Sven: Arbetsmetoder och arbetsvillkor i Falu gruva under äldre tid. 1972	20
6	Hyenstrand, Åke: Järnframställning i randbygd och problemet Järnbäraland. 1972.	20
7	Bohm, Ivar: Den svenska masugnen under 1800-talet. 1972.	35
	Bohm, Ivar: The Swedish Blast Furnace in the 19th Century. 1972.	20
8	Osmundgruppen: Slutrapport. 1973.	20
9	Serning, Inga: Förhistorisk järnhantering i Dalarna. 1973.	40
10	Nisser, Marie: Hyttor i Örebro län. 1975.	SLUT
11	Björkenstam, Nils: Läsöskeppets järnlast. En studie i 1600-talets metallurgi och bearbetningsteknik. 1975.	35
12	Bergshistoriska utskottets höstmöte i Finland 1974. Bohm, Ivar: Rapport över utskottets verksamhet. Nikula, Oscar: Drag ur Finlands äldre järnindustri historia. En översikt. Gardberg, Carl-Jacob: Finländsk kulturminnesvård i synnerhet den bergshistoriska minnesvården. 1974.	20
13	Bergshistoriska utskottets höstmöte i Norge 1976. Bohm, Ivar: Rapport över utskottets verksamhet. Martens, Irmelin: De norske jerndepotene fra folkevandrings-tid-middelalder. Thuesen, Gunnar: Feiring jernverk. Ds.: Baerums Verk. 1976.	20
14	Hyenstrand, Åke: Hyttor och järnframställningsplatser - sammanfattningar kring inventerat material. 1977.	50
15	Thuesen, Gunnar: Noen norske jernverker - Bevarte minner fra den gamle jernverkstiden. 1977.	50

		<u>Pris</u>
16	Bergshistoriska utskottets höstmöte i Stockholm 1975. Bohm, Ivar: Studier rörande medeltida järn. En forskningsupp- gift i Jernkontorets Bergshistoriska Utskott. Holmqvist, Wilhelm: Inledningsord vid höstmötet. Calissendorff, Karin: Språkligt och sakligt om medeltidsjärn. Fritz, Martin: Järnet i den medeltidssamhälleliga ekonomin. 1975.	20
17	Bergshistoriska utskottets arkeologiska sektionens höstmöte i Östersund 1977. Magnusson, Gert: Järnhanteringen i Jämtland och Härjedalen. Calissendorff, Karin: Myrjärnsbränningen i Jämtlands län belyst av ortnamn. Tholander, Erik: Utvecklings- horisonter ifråga om järnframställningsugnar i äldre svensk teknikhistoria. Serning, Inga: Kommentar till Tholander. Tholander: Kommentar till Serning: Hagfeldt, Hans: Dokumentation vid grävning av förhistoriska järnframställningsplatser för att säkerställa tillverkningsteknisk information. Wallander, Anders: Studier rörande järnet under svensk medeltid, 1000-1500. Summaries. 1977.	35
18	Bergshistoriska utskottets höstmöte i Jönköping 1978. Lindqvist, Gunnar: Inledningsanförande. Bohm, Ivar: Rapport över utskottets verksamhet under 1978. Thålin-Bergman, Lena: Kåperyd, vår äldsta masugn? Tholander, Erik: Kåperyds "masugn" en teknisk bedömning på basis av utgrävning från 1974-1975. Björkenstam, Nils: Kommentar till Tholander. Tholander, Erik: Styckugnar eller ej? Törnblom, Mille: Projektet medeltida järn, tekniska analyser. Thor, Lars: Ettusen år med järn och glas i östra Småland. Sjöstrand, Erik : Gamla Åminne och Åminne "Ferrum". Dalhammar, Sven: Gruvrättigheter för sjö- och myr- malmer. 1978.	30
19	Qvarfort, Ulf: Sedimenten i sjön Tisken och Falu gruvas ålder. Ds.: Förhistorisk järnframställning vid Kölsjön, Kopparberg, Örebro län. Summary. 1980.	40
20	Qvarfort, Ulf: Sulfidmalshanteringens början vid Garpenberg och Öster Silvberg. Summary. 1981.	45
21	Serning, Inga: Hagfeldt, Hans: Kresten, Peter: Vinarhyttan En medeltida hyttanläggning vid sjön Haggen, Norrbärke socken, Dalarna. Med bilaga av Birgitta Hulthén. Summary. 1982.	60
22	Bohm, Ivar: A study of the blast furnace process. 1983.	50
23	Baudou, Evert: Montelius, Sigvard: Föredrag vid U90:s höstmöte I Hudiksvall 1979. 1983.	20
24	Jakobsen, Sigmund: The reducibility of iron ores found on prehistoric iron production sites. A preliminary study. 1983.	25
25	Kresten, Peter: Serning, Inga: The calculation of normative constituents from the chemical analyses of ancient slags. 1983.	50

		<u>Pris</u>
26	Björkenstam, Nils: Järnhanteringens tekniska utveckling. Kompendium. 1984.	50
27	Björkenstam, Nils: Förhistorisk och medeltida järnframställning. Reaktionsförlopp vid reduktion av järnmalmer i låga schaktugnar. Calissendorff, Karin: Skriftliga källors vittnesbörd om järn. Fornander, Sven: Diskussionsinlägg. 1984.	35
28	Jacobson, Tomas: Experimentell undersökning av smidesprocesser. Summary. 1984.	30
29	Kresten, Peter: The mineralogy and chemistry of selected ancient iron slags from Dalarna, Sweden. 1984.	50
30	Jonsson, Sverker: Pettersson, J-E: Svensk stålindustri i omvandling 1965-1980. 1984.	30
31	Darell J.G. Bruks- och Gruvregister till Jernkontorets Annaler, 1817-1936. 1984.	75
32	Janzon, Gunborg, O.: Stenredskap med skafträna - indikation på tidig metallurgi? 1984.	50
33	Flera författare. Nordisk Bergshantering. Människor landskap och bebyggelse. Bergshanteringens bevarandefrågor i nordiskt perspektiv. Rapport från en nordisk konferens i Sandviken den 18-21 oktober 1982. 1984.	60
34	Flera författare. Föredrag från symposiet Medieval Iron in Society i Norberg 6 - 10 maj 1985. 1985.	100
35	Wedberg, Viking, (arkeologi), Björkenstam, Nils (metallurgi och historia), Kresten, Peter, (kemi). Harhyttan i Silvbergs socken i Dalarna. Redigerad av Serning, Inga. Summary. 1985.	50

